

**Jawabin Ambassador James F. Entwistle A Bikin Sanya Hannu Ga Shirin Rarraba
Wutar Lantarki a Nahiyar Afrika, a A Otel na Transcorp Hilton, Dake Abuja,
Nijeriya**
Ranar 23 ga watan Mayun 2016

(kamar yadda aka tsara don gabatarwa)

Ina yi wa kowa sannu da zuwa.

Ina kwananku? A madadin Ofishin Jakadancin Amirka, a Nijeriya, ina mai farin cikin shaida wannan sanya hannu, a yarjejeniyar Hadfin Gwiwa, (MOU), domin taimaka wa kamfanonin rarraba wutar lantarki, (DisCos), dake garuruwan Benin, da kuma Eko, a karkashin Shirin Wadata Wutar Lantarki a Nahiyar Afrika. Kamar yadda ku ka sani, Shugaba Barack Obama ne, ya kafa wannan shirin na Wutar Lantarkin Afrika, domin taimakawa, matuka, ga kara karfin yawan wutar lantarkin, a yankunan Saharar Afrika.

Kusan shekaru biyu ke nan, da suka wuce, da na samu damar da na sanya hannu, a wata yarjejeniyar ta MOU, da gwamnatin Nijeriya. Wannan yarjejeniyar, ta fayyace duk wata rawar da gwamnatocinmu, biyu, za su taka, wajen inganta shirin na Wadata Wutar Lantarki a Afrika. A wancan lokacin, na san mun fuskanci gagarumin aiki — da wata matsananciyar kalubale, fiye da dukan abinda za a iya tunani.

Zaben sabuwar gwamnati ma, sai da ya shafi duk wani bangare na wannan aikin, musamman sashen bayar da wuta. Sabuwar gwamnatin ta gaji wata kalubale, da kuma wani mawuyacin matsayi, da ma shiga akubar gaggauta samar da sakamako, a cikin hanzari, a wannan lokacin da duk aka tsiyaye duk wadsansu kudaden da za a iya zuba jarinsu. Inganta ko karin kamfanonin rarraba wutar lantarkin, na neman ya buwaya. To, ko wannan shine dalilin da ya sanya Kasar Amirka ta tallafa wa kamfanonin rarraba wutar lantarkin? Hakika, wannan ba karamar tambaya ba ce, wadda na ke son in amsa, “mun yi imanin cewa, kamfanonin rarraba wutar lantarkin sune mafarin inganta d'aukacin sassan samar da makamashin da zai haifar da alfanu.”

A yau, za mu kaddamar da wannan taimakon, na wadata wata kafa, tare da masana harkokin gudanarwa, a sanya hannu da kamfanonin na DisCos. Masanan za su mayar da hankali kan inganta ayyuka, da taimaka wa kamfanonin rarraba wutar lantarkin rage yawan asarar da suke yi, da kuma inganta ciniki da masu amfani da wutar. Bugu da kari, kamfanonin samar da wutar lantarkin za su samu karin kudaden shigowar da ya kamace su, wadanda za su sake zuba jarinsu, domin

fadsada kayayyakin aiki, da kuma kawo da wutar lantarkin daf da jama'a. wannan taimako, zai nazarci giggina turakun wutar lantarki, na zamani, da kuma taswirar rangadin da Hukumar Bunkasa Harkokin Ciniki ta Amirka ta bayar, ga wadannan kamfanoni biyu na DisCos.

Fiye da mutane miliyan 700 ne, a yankin na Saharar Afrika ne, ba su da wutar lantarki. A cewar Bankin Duniya, kashi 24 cikin 100 ne, kacal, na yawan jama'ar wurin, ke da damar samun kashi 40, cikin 100, na wutar lantarkin, a sauran kasashen dake fama da talauci. Kasashe Kasashe 37, dake yankin na Saharar Afrika, ba su iya bai wa kashi 50, cikin 100, na jama'arsu wutar, ciki har da Nijeriya. Kasashen dake da kasa da kashi 80, cikin 100, na wutar lantarkin, na ci gaba da fama da rashin jari, fiye da wadanda suka fi su. Dangane da wannan takaicin ne, miliyoyin masu gidaje ke dogara da hanyoyin samar da wutar lantarkin masu tsada, da gurbacewa, da ma hadari.

A yau, rashin samun kufaden wutar, na dagula harkokin ci gabon Afrika. Ta kuma hanyar inganta wannan damar ce, shirin na Wadata Afrika ta Wutar Lantarki, zai rage fatara a nahiyan. Hade gidaje da al'umma da wutar lantarkin, zai sanya mutane su kara bayar da himmar samun abubuwan kyautata rayuwa, da kuma samun damar da harkokin kasuwanci za su amfani da abubuwan fasahar zamani.

Shugaba Obama ya gabatar da wannan ƙududi na shirin Wadata Afrika da Wutar Lantarki. Na farko, ya bayyana manufarsa, ta inganta kakkafa wuraren samar da wutar lantarkin mai karfin megawatts dubu 30. Na biyu, yana ta matsa lambar kara yawan rarraba wutar lantarkin ga sababbin wurare har miliyan 60, domin rubanya samar da wutar lantarkin. Shirin Wadata Afrika ta Wutar Lantarki, wata gagarumar rawa ce, ta tabbatar da samar da wutar, mai rahusa, da biyan bukata, da kuma yin amfani da makamshi na zamani, a duniya. Nan da shekarar 2030, muna kuma fatan za a kara yawan jarurrukan sabunta samar da makamashi, matuƙa, kamar yadda aka zayyana a Shirin Inganta Dorewar Ci Gaba, Rukuni na Bakwai, a Kudurin Dorewar Harkokin Ci Gaba, nan da shekarar 2030, na Majalisar Dinkin Duniya.

Masu zuba jarurruka, ciki har da na ƙasar Amirka, sun bayyana gagarumar sha'awarsu, ta zuba jarurruka, a sassan samar da wutar lantarkin na Nijeriya. Wadannan kamfanonin za su taimaka, matuƙa, ga rarrabawa da kuma zaburar da sha'awa, a Nijeriya.

A Nijeriya, fiye da kashi 90, cikin 100, na masana'antu, da ƙananan harkokin kasuwanci, su ke sama wa kawunansu wutar lantarki. A lokacin

jawabinsa, ga Majalisar Harkokin Tattalin Arziki ta Kasa, a watan Maris, Shugaba Buhari, ya hada har da kamfanonin samar da wutar lantarki, a cikin manyan sassa, hudu, dake da muhimmancin gaske, a harkokin tattalin arziki, da suka zama kalubale ga gwamntocin jihohi da tarayya. Nan da shekaru uku, masu zuwa, ya kuma yi hasashen kara yawan wutar lantarkin da za ayi amfani da ita, da megawatts dubu 10, a kasa. Wannan ne kuma zai bai wa fiye da mutane miliyan 150, wutar lantarki, dangane da yawan wutar lantarkin da kowane mahaluki ke amfani da ita, a yansu.

Na ga irin yadda samun isassa, kuma ingantacciyar wutar lantarki ke bunkasa ci gaban tattalin arziki. Mun ga irin hakan, sau tarin yawa, a fadin duniya, har ma a kasarmu. Zan iya bayyana cewa, akalla, akwai hanyoyi uku, da wutar lantarki ke inganta bunkasar tattalin arziki.

Na farko, samar da wutar lantarkin na kara yawan gudanar da ayyuka iri-iri. Yana kuma jagorancin fito da sababbin hanyoyin kasuwanci, da samar da ayyuka ga jama'ar Nijeriya, wadanda za su taimaka ga samun abin masarufi, da fitar da jama'a daga cikin kangina talauci.

Na biyu, samar da wutar lantarkin, za ta rage yawan kudaden da ake kashewa, wajen gudanar da harkokin kasuwanci a Nijeriya. Karancin wutar na hana harkokin kasuwanci tafiya, ya kuma kawo jinkiri ga ci gaban tattalin arziki. A halin yanzu, dole, harkokin kasuwanci su hadawa har da irin kudaden da suke kashewa kan injunan samar da wutar lantarkin, a farashin kayayyaki, a Nijeriya. Wannan farashin a kan mai saye yake karewa. Samar da wutar lantarki za rage tsada, ya kuma amfanar da tattalin arziki.

Na uku, samar da wutar lantarkin na kuma iya kara yawan lokacin da ake dauka, don yalwata harkokin kasuwanci. Idan kuma ana samun wutar, akai-akai, harkokin kasuwanci za su yalwata, cikin lokaci, da har za su taimaka wa bunkasar tattalin arziki.

Yanzu, bari in yi magana game da abinda ingantacciyar wutar lantarkin za ta yi wa jama'ar Nijeriya, a kullum, bisa ga irin yadda kari da yawan hanyoyin makamashin ke ceto rayuwar jama'a.

Karfin wutar lantarki ne ke tafiyar da injunan bayar da iskar shaka ga wadanda ke cikin mawuyacin hayyaci, da na bincikar lafiyar jiki, da injunan dumama bakwaini, da kuma tallafa wa rayuwar wadanda ke da rashin lafiyar da ba su iya sarrafa sassan jikinsu. Haka wutar lantarki ce ke rike daraja da nagartar

magunguna. Har ila yau, wutar lantarki na haskaka makarantu da gidaje, ta bai wa yara damar yin nazari da lafiya, da ma kyakkyawar makoma.

Bugu da kari, haskaka hanyoyi, na rage abkuwar hadurra ga masu tufi, da ma matafiya kasa, zuwa gidaje da wuraren aiki da makarantu. Dukan wannan inganci ne ga rayuwa, da samar da ilmi da kuma sana'o'in gida.

Biga ga wannan yarjejeniyar ta MOU, da aka sanya wa hannu, a yau, za mu kara kokarin tallafa wa ci gabon daukacin harkokin samar da makamashi. Ta kuma inganta harkokin kamfanonin rarraba wutar lantarkin, za mu tabbatar da karuwar wutar da kuma samar da ita. Muna fatan wannan hadin gwiwar za inganta rayuwar dimbin jama'ar Nijeriya, ya kuma kasance abin koyi ga sauran kasashen Afrika.

Zaan rufe wannan jawabin, da yin godiya ga mai martaba Minista, bisa ga shugabancinsa da kuma hasashensa, na ganin faruwar wannan sake fasalin kan makamashi. Ina alfahari da wakilan gwamnatin Kasar Amirkia, dake a nan, yau, bisa ga irin hadin kan da suka bayar, tare da gwamnatin Nijeriya, da kuma kamfanonin rarraba wutar lantarkin, wajen hanzarta ayyukan inganta samarwa da kuma wadatar wutar, a Nijeriya.

Na gode.